TÉMA 01 / 06

Porozumění textu

📖 Četba s porozuměním ⏱ Doporučený čas: 40 min

🎯 Klíčové pro JPZ: ANO/NE, výběrové otázky

📚 Teorie

CO JE POROZUMĚNÍ TEXTU?

Čtenář musí z textu **přesně vyčíst informace** – nedomýšlet, nepřidávat vlastní znalosti, nefantazírovat. Pracuješ výhradně s tím, co text *říká* nebo *z čeho jednoznačně vyplývá*.

TYPY OTÁZEK V JPZ TESTECH

Typ	Popis	Tip
ANO / NE	Tvrzení je / není v souladu s textem	Najdi konkrétní větu v textu
Výběrová otázka (A–D)	Vyber jednu správnou odpověď	Eliminuj zjevně chybné možnosti
Doplnění textu	Vyber větu, která patří na vynechané místo (***)	Logická návaznost + obsah
Přiřazení	Spoj tvrzení s odstavcem / postavou	Čti pozorně každý odstavec
Pořadí	Uspořádej části textu / dějů	Hledej časová a logická klíčová slova

STRATEGIE ČTENÍ PRO JPZ

1. **První čtení:** přeleti text, zjisti téma a strukturu
2. **Čti otázky** a pak hledej odpovědi přímo v textu
3. **Podtrhávej** klíčová slova v textu i v otázkách
4. **ANO/NE:** nestačí „zhruba souhlasí" – musí to být přesně pravda
5. **Pozor:** tvrzení bývá pozměněno (záporka, jiné slovo, přehánění)

Schéma: Jak ověřit ANO/NE tvrzení

Přečtu tvrzení → Najdu místo v textu → Porovnám doslova → ANO / NE

Pokud místo v textu nenajdu → pravděpodobně NE

Reálné úlohy z JPZ testů

JPZ 2024

Úlohy 8, 9 – text o velbloudech

PŘEČTI SI TEXT

Už odpradávna velbloud vláčí těžký náklad pod žárem nelítostného slunce. Ne nadarmo se mu říká koráb pouště. Tento mohutný býložravec dokáže zázraky: bez vody vydrží prokazatelně přes dva týdny a po dlouhou dobu (údajně dokonce pět týdnů) přežije i bez jídla. Velbloud je rychlý a vytrvalý běžec: za 12 hodin uběhne až 175 km. Řadí se mezi mimochodníky (stejně jako např. žirafy či sloni). To jsou čtyřnozí živočichové, kteří při chůzi používají současně vždy dvě nohy na stejné straně těla. Na světě žijí velbloudi, kteří se pyšní dvěma hrby, a velbloudi jednohrbí (zvaní též dromedáři). Ti jsou sice o jeden výčnělek na hřbetě chudší, přesto mají v určitém směru nad těmi dvouhrbými navrch – tvoří totiž naprostou většinu světové velbloudí populace. Říká se, že v hrbech si velbloudi nosí vodu na dlouhou cestu. To je ale jen pověra. Mají v nich totiž uložen tuk (o hmotnosti až 35 kg), který slouží jako zásobárna energie pro horší časy.

Úloha 9 – ANO nebo NE? Rozhodni, zda každé tvrzení odpovídá obsahu textu.

9.1	Na světě žije méně velbloudů dvouhrbých než dromedárů.	ANO
9.2	Když má velbloud při chůzi pravou přední nohu ve vzduchu, levou zadní má na zemi.	NE
9.3	Mezi živočichy označované jako mimochodníci patří kromě velbloudů třeba žirafy a sloni.	ANO
9.4	Ztvrdlá kůže, kterou má dromedár například na části svého trupu, má ochrannou funkci.	ANO

Vysvětlení [viz řešení na str. ...]

JPZ 2024

Úloha 8 – doplnění textu (výběrová otázka)

V textu o velbloudech bylo vynecháno místo označené ***. Vyber větu, která na toto místo nejlépe patří:

A Čím jsou hrby větší, tím menší jsou zásoby uložené energie.

B Čím jsou hrby menší, tím větší jsou zásoby uložené energie.

C Při dostatku potravy a vody jsou hrby větší, v opačném případě se zmenšují.

D Při dostatku potravy a vody jsou hrby menší, v opačném případě se zvětšují.

Vysvětlení [viz řešení na str. …]

JPZ 2024

Báseň – The Flek (výběrové otázky)

BÁSEŇ: THE FLEK

Ze všech superhrdinů / je nejdivnější zdaleka.
Nic neumí a před domem / ho nóbl bourák nečeká.

Na Supermana nestačí – / ani na Batmana, bych řek.
Já ho mám ale nejradši: / jmenuje se The Flek.

Nelítá, neplave, neskáče, / což ho trápí nesmírně.
Kvůli své jediné schopnosti / zaplatí majlant v čistírně.

Nesviští kolem zeměkoule, / neumí vyslat rázové vlny,
nadání totiž má jen jedno: / na všem udělat hnusné skvrny.

Otázka: Které tvrzení o básni je správné?

A Ten, kdo v textu promlouvá, tvrdí, že The Flek je nejsilnějším superhrdineem.

B Ten, kdo v textu promlouvá, tvrdí, že The Flek latá a plave jako ostatní hrdinové.

C Ten, kdo v textu promlouvá, tvrdí, že nadání The Fleka spočívá ve schopnosti vytvářet skvrny.

D Ten, kdo v textu promlouvá, tvrdí, že The Flek je nejbohatší ze všech superhrdinů.

Vysvětlení [viz řešení na str. …]

JPZ 2024

Báseň The Flek – počet slabik (přijímačkový chyták)

Otázka: Kolik slabik má první sloka básně The Flek? (Spočítej slabiky každého verše.)

- **A** 28 slabik
- **B** 30 slabik
- **C** 32 slabik
- **D** 34 slabik

Vysvětlení + počítání slabik [viz řešení na str. ...]

✏️ Procvičování

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 1 – ANO/NE

Přečti si text a rozhodni ANO nebo NE:

> Pes je jediný živočich, který byl domestikován výhradně jako pracovní pomocník člověka. Kočky byly domestikovány v oblasti Blízkého východu přibližně před 10 000 lety, kdy lidem pomáhaly chránit zásoby obilí před hlodavci. Pes byl domestikován jako první z domácích zvířat, a to před více než 15 000 lety.

1.1	Kočky byly domestikovány dříve než psi.	?
1.2	Kočky pomáhaly lidem bojovat s hlodavci.	?
1.3	Pes byl domestikován jako pracovní pomocník – to je jediný důvod domestikace.	?

Řešení [viz řešení na str. ...]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 2 – VÝBĚROVÁ OTÁZKA

> Chobotnice má tři srdce a modrá krev. Dvě srdce pumpují krev ke žábrám, třetí zásobuje tělo. Modrá barva pochází z hemocyaninu – látky, která místo železa (jako v lidském hemoglobinu) obsahuje měď.

Proč má chobotnice modrou krev?

- **A** Protože má tři srdce.

B Protože žije v moři.

C Protože v jejím hemoglobinu je měď místo železa.

D Protože krev zásobující žábry je bohatá na kyslík.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 3 – DOPLNĚNÍ TEXTU

Slunce je hvězda v centru naší sluneční soustavy. *** Je to nejbližší hvězda k Zemi a její světlo k nám doputuje za přibližně 8 minut.

Která věta nejlépe doplní text na místo ***?

A Hvězdy jsou tvořeny převážně vodíkem a heliem.

B Tvoří přibližně 99,8 % celkové hmotnosti sluneční soustavy.

C Planety obíhají kolem Slunce po eliptických drahách.

D V noci hvězdy vidíme pouhým okem jako světelné body.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 4 – USPOŘÁDÁNÍ TEXTU

Uspořádej části textu ve správném pořadí (1–4):

A) Přidal olej a lehce orestoval cibuli.
B) Tomáš otevřel lednici a vytáhl zeleninu.
C) Polévka voněla po celém bytě.
D) Nakrájel zeleninu na malé kousky a dal ji do hrnce.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 5 – PŘIŘAZENÍ K ODSTAVCŮM

[1] Žáci nastoupili do autobusu. Vedoucí skupiny spočítal hlavy a autobus odjel.
[2] Po třech hodinách jízdy dorazili k hradu. Průvodce je přivítal u brány.
[3] Prohlídka trvala dvě hodiny. Žáci si mohli zakoupit suvenýry.

Přiřaď k odstavcům [1]–[3] tvrzení:

a) Skupinu přivítal průvodce. **b)** Skupina mohla nakupovat. **c)** Skupina odjela.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 6 – ANO/NE (BÁSEŇ)

Déšť bubnuje na střechy,
listí padá do kaluží,
a já sedím u okna
a na nic nemyslím.

6.1 Ten, kdo promlouvá, se dívá z okna ven. ?

6.2 Venku prší a fouká silný vítr. ?

6.3 Mluvčí básně je zaměstnán myšlenkami. ?

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 7 – HLAVNÍ MYŠLENKA TEXTU

Každý rok je v České republice vytříděno přes 400 000 tun odpadu. Třídění pomáhá snižovat objem odpadu na skládkách a šetří suroviny. Z jedné plastové lahve lze vyrobit vlákno pro teplou bundu. Recyklace papíru zachrání jeden strom za každých 100 kg.

Jaká je hlavní myšlenka textu?

A Plastové lahve jsou nejdůležitějším odpadem k třídění.

B Třídění odpadu přináší konkrétní environmentální výhody.

C V ČR se třídí příliš málo odpadu.

D Recyklace papíru je důležitější než recyklace plastů.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 8 – KDO ŘÍKÁ CO?

„Tohle ti říkám naposledy," varovala maminka. „Zítra ráno vstaneš včas."
„Ale mami, já nemůžu spát," bránil se Honzík. „V hlavě mi vrtá ta rovnice."
„To se s ní budeš muset vyrovnat sám," uzavřela maminka.

Kdo tvrdí, že nedokáže usnout?

A Maminka.

B Honzík.

C Oba.

D Ani jeden.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 9 – VÝBĚROVÁ OTÁZKA Z BAJKY

> Liška uviděla hrozen hroznového vína visící vysoko na révě. Skákala a skákala, ale nedosáhla. Nakonec odešla a řekla si: „Jsou stejně ještě kyselé."

Co v textu liška ve skutečnosti nedokáže přiznat?

A Že hrozny jsou opravdu kyselé.

B Že hrozny visí příliš nízko.

C Že na hrozny nedosáhla.

D Že hrozny nejsou zralé.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 10 – ZÁMĚRNÉ ZKRESLENÍ V ANO/NE

> Velryba keporkak skáče ze vody a padá zpět. Tento jev se nazývá breaching. Keporkaci jsou také slavní svým zpěvem – samci zpívají složité písně, které mohou trvat hodiny.

10.1 Breaching je označení pro skok velryby z vody. ?

10.2 Zpívají jak samci, tak samice keporkaka. ?

10.3 Písně keporkaka mohou trvat několik hodin. ?

Řešení [viz řešení na str. …]

⚠️ Chytáky

⚠️ Chyták 1: Přidávání vlastních znalostí

Text říká: „Velbloud vydrží bez vody přes dva týdny." Tvrzení: „Velbloud je nejvytrvalejším zvířetem v poušti." → **NE** – text to netvrdí, i když to třeba víš z hodin přírodovědy.

⚠️ Chyták 2: Záporka skrytá v tvrzení

Text: „Mimochodníci používají dvě nohy na *stejné* straně." Tvrzení: „Mimochodníci nikdy nepostaví obě nohy na jedné straně na zem najednou." → **NE** – to je přesný opak! Záporka otočí smysl celé věty.

⚠️ Chyták 3: „Všichni" vs. „někteří"

Tvrzení s „vždy", „všichni", „nikdy", „žádný" jsou velmi silná. Text obvykle říká „většina" nebo „někteří" → pozor na zevšeobecnění.

⚠️ Chyták 4: Záměna příčiny a důsledku

Text: „Zaplatí majlant v čistírně, protože dělá skvrny." Tvrzení: „The Flek chodí do čistírny, protože je bohatý." → **NE** – do čistírny chodí kvůli schopnosti dělat skvrny, ne proto, že je bohatý.

⚠️ Chyták 5: Počítání slabik – jednoslabičná slova

„Nic" = 1 slabika, „ho" = 1 slabika, „nóbl" = 2 slabiky (nó-bl). Pozor na slova s *slabikotvorným* r, l: „vlna" = 2 slabiky (vl-na ✗ → vl je jedna slabika? NE: vl-na = 2). Pravidlo: slabiku tvoří vždy jedna samohláska nebo slabikotvorné r/l.

⚠️ Chyták 6: Doplnění textu – logická a obsahová návaznost

Při výběru věty na místo *** musí věta navazovat logicky *na větu před* *** *i na větu po* ***. Nestačí, aby se tématicky hodila – musí do textu *plynule zapadnout*.

© 2025 Studijní materiály